УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Датум: 12. децембар 2012.

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I. ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовао Комисију

Дана 31. октобра 2012. године, Одлуком Научно-наставног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду, образована је Комисија за оцену подобности теме за израду докторске дисертације коју је мр Биљана Бранић Латиновић пријавила под насловом *„Општи и академски вокабулар на средњошколском узрасту“*.

2. Састав Комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назив уже научне области за коју је изабран у звање, датум избора у звање и назива факултета, установе у којој је члан Комисије запослен.

1) др Јасмина Московљевић Поповић, ванредни професор, Општа лингвистика, 2008, Филолошки факултет Универзитета у Београду;
2) др Весна Половина, редовни професор, Општа лингвистика, 2001, Филолошки факултет Универзитета у Београду;
3) др Зорка Кашић, редовни професор, Општа лингвистика, 2002, Филолошки факултет Универзитета у Београду.

II. БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Биљана Бранић Латиновић рођена је у Пожаревцу 13. 8. 1971. год., где је завршила основну школу и гимназију. На Филолошком факултету Универзитета у Београду (група *Српски језик и књижевност*) дипломирала је школске 1993/94. са просечном оценом 8,78. На истом факултету завршила је постдипломске студије (смер *Наука о језику*) одбранивши 5. 1. 1998. год. магистарски рад „Антропонимија села Баре“. Ментор при изради магистарског рада био јој је проф. др Радојица Јовићевић.

Од 1994. године ради као професор српског језика, најпре у Правно-биротехничкој школи „9.мај“, а од 1998. год. у Филолошкој гимназији у Београду.

Од 1996. до 1998. радила је као сарадник Одбора за ономастику САНУ.

Од 2004. сарадник је Међународне лингвистичке олимпијаде за средњошколце из Србије. У Филолошкој гимназији у априлу 2011. покренула је прву Српску лингвистичку олимпијаду.

У јануару 2010. и 2011. држала је лингвистичке радионице на семинарима које за наставнике и професоре српског језика и књижевности организује Друштво за српски језик и књижевност Србије.

III. БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

1. „Занимљива лингвистика“, *Свет речи*, 2012.
2. „Тестови за мерење обима вокабулара“. *(У штампи)*.

IV. ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

Увидом у биографију и библиографију кандидаткиње, Комисија се уверила да мр Биљана Бранић Латиновић испуњава услове за израду докторске дисертације.

V. ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

За ментора је предложена др Јасмина Московљевић Поповић, ванредни професор Филолошког факултета у Београду, на Катедри за општу лингвистику.

Биографија ментора са најмање 5 јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација:

Московљевић, Ј. (2006): „Речници, речничке дефиниције и дефиниције појмова у уџбеницима матерњег језика“. *Примењена лингвистика* 7: 322-327.

Московљевић, Ј. и Крстић, К. (2007): „Језички уџбеници и приручници за прва три разреда основне школе – анализа структуре и садржаја“. Из: Плут, Д. (ур.), *Квалитет уџбеника за млађи школски узраст*. Београд, Институт за психологију Филозофског факултета, 95-129.

Московљевић Поповић, Ј. (2008): *Огледи о глаголској поткатегоризацији*. Београд: Чигоја.

Московљевић, Ј. (2008): „Класе глагола за изражавање психолошких стања, осећања и расположења у савременом српском језику“. *Зборник радова са 37. научног састанка слависта у Вукове дане: Граматика и лексика – дескриптивни и нормативни приступ*. Београд, МСЦ и Филолошки факултет, 87-98.

Пејић, А., Плут, Д., Московљевић Поповић, Ј. и Николић, Ј. (2009): „Теоријско-методолошки оквир мерења компетенција ученика 4. разреда у области *Читање и разумевање прочитаног*“. Из: Комленовић, Малинић, Гашић-Павишић (ур.), *Квалитет и ефикасност наставе*. Београд, Институт за педагошка истраживања и Волгоградски државни педагошки институт, 73-88.

Плут, Д., Московљевић, Ј. Пејић, А. и Николић, Ј. (2010): „Мерење компетенција ученика за проналажење информација у тексту“. *Настава и васпитање* LIX/1: 24-38.

Московљевић, Ј., Плут, Д. (2011): „Развој способности за самопроцену разумевања текста I“. *Анали Филолошког факултета* 23/II: 297-309.

Комисија сматра да др Јасмина Московљевић Поповић испуњава све услове за ментора ове докторске дисертације за област Општа лингвистика.

VI. ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

1. Формулација назива тезе (наслова)

Комисија закључује да је радни назив тезе *„Општи и академски вокабулар на средњошколском узрасту“* прикладан и да добро репрезентује суштину предложене теме истраживања.

2. Предмет (проблем) истраживања

Опис теме

Предмет предложеног истраживања јесте испитивање ширине (обима) и дубине (степена познавања лексема) општег и академског вокабулара на срењошколском узрасту.

Прва истраживања обима вокабулара матерњег језика (Л1) одраслих испитаника потичу још из 19. века. То су углавном спорадични и несистематизовани покушаји да се утврди број речи које говорник познаје, засновани на селектовању лексема из постојећих речника датог језика. Аутор једне од најстаријих студија, Киркпатрик, покушао је да утврди величину (обим) сопственог вокабулара издвојивши речи са сваке двадесет пете странице Вебстеровог речника и израчунавши проценат речи које су му биле познате (Kirkpatrick, 1891).

Од осамдесетих година прошлог века до данашњих дана дошло је до експанзије истраживања која су била посвећена утврђивању величине вокабулара, његове ширине и дубине, праћењу његовог развоја и испитивању чиниоца који утичу на његов развој. Истраживања су доживела посебну експанзију откако је утврђено да постоји висока позитивна корелација између обима вокабулара и академских постигнућа испитаника.

У вокабулару говорника адолесцентског узраста који завршавају колеџ различити истраживачи избројали су од 3000 до чак 216000 речи. Највећи број лексичких јединица забележио је Дилер (1978). Његов узорак за тестирање састојао се од 1000 речи из *Стандарног речника енглеског језика*. Пошто је просечан број речи са испитиване листе које су студенти познавали био 480 (тј. 48% речи са ајтем-листе), као укупан број одредница у њиховом лексикону одредио је 216000 речи (48% од 450000). Пошто Дилер није водио рачуна о елиминацији речи насталих деривационим процесима, као ни о елиминацији сложеница, сматра се да су резултати које је добио нетачни и да увелико прецењују лексичко знање испитаника. Анализирајући обим речника средњошколских уџбеника Нађ и Херман су избројали око 40 000 речи: „Average high school senior`s vocabulary is in the neiborhood of 40 000 words“ (Nagy, Herman, 1987:21). Друга група истраживача тврди да средњошколци морају знати од 11000 до 14000 речи како би разумели градиво, док би просечан студент морао да познаје значење око 17000 (16 785) речи (D`Anna, Zechmeister, Hall, 1991). У истраживању Гулдена, Нејшна и Рида тестирање је показало да од

450000 одредница *Стандардног речника енглеског језика* средњошколци знају значење 17200 одредница (Goulden, Nation, Read, 1990).

Иако је број досадашњих студија на материјалу других језика велик, не прати га и одговарајуће теоријско уобличавање резултата. Између осталог, разноликост примењиваних мерних техника знатно отежава сажимање резултата и извођење релевантних закључака.

Када је реч испитивањима на нашем језику, њих је врло мало. Квантитативна истраживања вокабулара основаца рађена су седамдесетих и осамдесетих година прошлог века при Институту за педагошка истраживања (Лукић 1970, 1972, 1982, 1983; Васић 1972). Вокабуларом одраслих бавили су се когнитивни психолози, али се њихови радови махом односе на истраживање система организације менталног лексикона (Костић, А., Хавелка, J., 2002; Јовановић, Т., Филиповић Ђурђевић, Д., Милин, П., 2008; Костић, А. 2010). Студија посвећених испитивању величине вокабулара говорника српског језика на средњошколском узрасту нема.

Имајући све наведено у виду, Комисија закључује да је предложени предмет истраживања својом сложеношћу, актуелношћу и значајем подобан да буде тема за израду докторске дисертације.

3. Библиографија прелиминарних истраживања

Кандидаткиња је приложила прелиминарну библиографију од 75 библиограф-ске јединице релевантне за истраживање:

1. Aitchison, J. (1987) Words in the Mind: An Introduction to the Mental Lexicon, Oxford Blackwell Publishers ltd.
2. Anglin, P. (1993) Vocabulary Development. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, ser. 238, vol. 58 (10).
3. Anderson, R. (1972) How to construct achievement test to assess comprehension. *Review of Educational Research*, 42, 145-170.
4. Anderson, R., Freebody (1981) Vocabulary knowledge. Из: Guthrie (ур.) *Comprehension and Teaching. Research Reviews*, 77-117, Newark.
5. Anderson, R., Nagy, W. (1991) Word meanings. Из: Barr, Kamil (ур.) *Handbook of Reading Research, vol. 2, 690-724, White Plairs, NY.*
6. Anderson, P., Nagy,W. (1992) The vocabulary conundrum. *American Educator*, 16, 14/16, 44-47.
7. Bauer, L., Nation, P. (1993) Word families. *International Journal of Lexicography*, 6 (4), 253-279.
8. Beck, I., McKeown, M. (1991) Conditions for vocabulary acquisition. U: Barr et al.(ur.) *Handbook of Reading Research.* PD Pearson, 2: 789-814. New York: Longman.
9. Bertram, R., Laine, M., & Virkkala, M. M. (2000). The Role of Derivational Morphology in Vocabulary Acquisition. Get by with a Little Help from my Morpheme Friends. *Scandinavian Journal of Psychology, 41, 287-296.*
10. Bybee, J. L. (2007) Freqency of Use and the Organization of Langue, Oxford University Press.
11. Bowers, P. , Kirby, J. (2010) Effects of morphological instruction on vocabulary acquisition, *Reading and Writing*, 23, 515-537.

12. Carlisle, J. (2007) Fostering morphological processing, vocabulary development and reading comprehension. U: Wagner, R,, Muse, A., Tannenbaum, R.K. (ur.) *Vocabulary Acquisition: Implications for Reading Comprehension* , 78-103.
13. Carrol, J. Davies, P, Richman, B. (1971) The American Heritage Word Frequency Book. Boston:Houghton-Mifflin.
14. Corson, D. (1997) The Learning and Use of Academic English Words, *Language Learning*, 47:4, 671-718.
15. Coxhead, A. (2000) A New Academic Word List. *TESOL Quarterely* 34: 213-238.
16. Crystal, D. (1987) How many words? *English Today*, no 12, 11-14.
17. D'Anna, C., Zechmeister, E., Hall, J. W. (1991) Toward a meaningful definition of vocabulary size, *Journal of Reading Behaviour*, vol. 23, no 1, 109-122.
18. Dragićević, R. (2010) Leksikologija srpskog jezika, *Zavod za izdavanje udžbenika*, Beograd.
19. Eurocentres Learning Service (1990) The Eurocentres vocabulary size test. Zurich, Switzerland: Eurocentres Learning Service, Seestrasse 247, CH/8038.
20. Eyckmans, J. (2004) Measuring Receptive Vocabulary Size, LOT, The Netherlands.
21. Goulden, R., Nation, P., Read , J. (1990) How large can a receptive vocabulary be? *Applied Linguistics* 11: 341-363.
22. Hazenberg, S., Hulstijn, J.H. (1996) Defining a minimal receptive second language vocabulary for non-native students: An empirical investigation. *Applied Linguistics*, 17 (2), 145-165.
23. Henriksen, B. (1999) Three dimensions of vocabulary development. *Studies in Second Language Acquisition*, 21, 303-317.
24. Hirsh, D., Nation, P. (1992) What vocabulary size is needed to read unsimplified text for pleasure? *Reading in a Foreign Language*, 8 (2), 689-696.
25. Jovanović, T., Filipović Đurđević, D., Milin, P. (2008) Kognitivna obrada alomorfije u srpskom jeziku, Psihologija, vol. 41 (1), 152-161.
26. Kirkpatrick, E. (1891) Number of words in ordinary vocabulary. *Science*, 21, 107-109.
27. Kieffer, M., Lesaux, N. (2012) Development of morphological awarness in vocabulary knowledge in Spanish speaking language minority learners, *Applied Psycholinguistics*, 33, 23-54.
28. Kieffer, M., Lesaux, N. (2010) Knowledge of words, *Read Writ*, DO 10.
29. Knaflič, V. (1990) Rečnik budućih učitelja, Institut za pedagoška istraživanja, Beograd.
30. Kostić, A., Havelka, J.(2002) Processing of verb tense, *Psihologija*, vol. 35 (3-4) 299-316.
31. Kostić, A. (2006) Kognitivna psihologija, Zavod za izdavanje udžbenika, Beograd.
32. Laufer, B. (1992) How much lexis is necessary for reading comprehension? U: Bejoint, Arnauld (Ur.) *Vocabulary and Applied Linguistics*. Basingstoke, London:Macmillan, 126-132.
33. Laufer, B (1998) The development of passive and active vocabulary in the second language : Same or different? *Applied Linguistics*, 19/2: 255-271.
34. Laufer, B, C. Elder, K. Hill, P. Congdon. (2004) Size and strength:Do we need both to measure vocabulary knowledge*? Language Testing 21:* 202-226

35. Laufer, B. Goldstein, Z. (2004) Testing vocabulary knowledge, *Language Learning*, 54.
36. Laufer, B. Nation, P. (1995) Vocabulary size and lexical richness in L2: Written production, *Applied Linguistics*, 16 (3), 307-322.
37. Lukić, V. (1970) Dečji rečnik, Zavod za izdavanje udžbenika Srbije, Beograd.
38. Lukić, V. (1972) Neki aspekti aktivnog pisanog dečjeg rečnika, u: *Govorno ponašanje učenika osnovnoškolskog uzrasta s posebnim osvrtom na leksiku i semantiku*, Naučna knjiga, Beograd.
39. Lukić, V. (1982) Dečja leksika, Institut za pedagoška istraživanja, Beograd.
40. Lukić, V. (1983) Dečji frekvencijski rečnik, Institut za pedagoška istraživanja, Beograd.
41. Miller, G. (1999) On knowing a word. *Annual Review of Psychology*, 50: 1-19.
42. Milton, J. (2009) Measuring Second Language Vocabulary Acquisition, *Library of Congress Cataloging in Publicitations.*
43. Moskovljević, J. (2006) Rečnici, rečničke definicije i definicije pojmova u udžbenicima maternjeg jezika, *Primenjena lingvistika*, br. 7, 322-327.
44. Moskovljević, J., Krstić, K. (2007) Jezički udžbenici i priručnici u prva tri razreda osnovne škole. U: Plut, D. (ur.) *Kvalitet udžbenika za mlađi školski uzrast*, Beograd: Institut za psihologiju, 95-129.
45. Плут, Д., Московљевић, Ј. Пејић, А. и Николић, Ј. (2010): „Мерење компетенција ученика за проналажење информација у тексту“. *Настава и васпитање* LIX/1: 24-38.
46. Московљевић, Ј., Плут, Д. (2011): „Развој способности за самопроцену разумевања текста I“. *Анали Филолошког факултета* 23/II: 297-309.
47. Nagy, W., Anderson, R. C. (1984) How many words are there in printed school English? *Reading Research Quarterely*, 19, 304-330.
48. Nagy, W. , Anderson, R. C. (2004) Developing word consciousness. U: Baumann, Kame'enui (eds) *Vocabulary instruction: Research to practice* (201-217).
49. Nagy, W., Herman, P. (1987) Breadth and depth of vocabulary knowledge: Implications for acquisition and instruction. U: McKeown, M., Curtis, M. (ur.) *The nature of vocabulary acquisition* 19-35, Hilsdale, NJ:Erlbaum.
50. Nagy, W., Herman, P., Anderson, R.C. (1985). Learning words from context. *Reading Research Quarterly, 20,* 233–253.
51. Nagy, W., & Scott, J. (1989). Word schemas: What do people know about words they don't know? *Cognition and Instruction,* 7, 105-127.
52. Nagy, W., Scott, J. (2000). Vocabulary Processes. U: Kamil, M., Mosenthal, P. , Pearson, P. D., & Barr, R. (ur.), *Handbook of Reading Research* , Mahwah, NJ: Erlbaum Vol. 3, 269-284.
53. Nation, P. (1983) Testing and teaching vocabulary, *Guidelines 5*, RELC Supplement, 12-24.
54. Nation, P. (1984) An university word list. *Language Learning and Communication*, 3(2), 93-242.
55. Nation, P. (1993) Measuring readiness for simplified material: A test of the first 1000 words of English. U: *Simplification:Theory and Application*, RELC Anthology Series, no 31, 193-203.
56. Nation, P. (1993) Using dictionaries to estimate vocabulary size: essential but rarely followed procedure, *Language Testing*, vol. 10, 27-40.
57. Nation, P. (1993) Vocabulary size, Growth and Use.U *The Bilingual Lexicon* ur.

Schreuder, P. Weltens, B. Vol. 6, 115-135.
58. Nation, I.S.P (2001) Learning vocabulary in another language, Cambridge, New York: Cambridge University Press.
59. Nation, P. (2006) How large a vocabulary is needed for reading and listening? *The Canadian Modern Language Review*, 63, 59-82.
60. Nation, P., Beglar, D. (2007) A vocabulary size test. *The Language Teacher*, 31 (7), 9-13.
61. National Reading Panel (2000) Teaching children to read. Bethsada, National Institut of Child Health and Human Development.
62. Nusbaum, C., Pisoni, D., Davis, Ch. (1984) Sizing up the hoosier mental lexicon: Measuring the familiarity of 20 000 words. *Research on Speech Perception Progress*, 10.
63. Paribakht, T. & Wesche, M. (1996). Assessing second language vocabulary knowledge: depth versus breadth, *The Canadian Modern Linguistic Review*, 53, 1-28.
64. Paul, P., Stallman, A., O'Rourke , J. (1990) Using three test formats to assess good and poor word knowledge, University of Illinois at Urbana-Champaign.
65. Pigada, M., Schmitt, N. (2006) Vocabulary acquisition from extensive reading: A case study, *Reading in Foreign Language*, vol. 18, no 1
66. Read, J. (1998) Validating a test to measure depth of vocabulary knowledge. U: Kunnan, A. (ur.) *Validation in language assesment: Selected papers from the seventeeth language testing research colloquium*, Long Beach. Mahwah, NJ:Lawrence Erlbaum.
67. Rečnik srpskoga jezika (2007) Matica srpska, Novi Sad.
68. Schmitt, N. &McCarty, M (1997) Vocabulary Description, Acquisition and Pedagogy.Cambridge: Cambridge University Press
69. Schmitt, N. (2010) Vocabulary in Language Teaching. Cambridge, Cambridge University Press.
70. Tannenbaum, K., Torgsen, J., Wagner, R. (2006) Relations between word knowledge and reading comprehension in third-grade children, *Scientific Studies of Reading*, 381-398.
71. Vasić, S. (1972) Psiholingvistički pristup udžbeniku, u : *Govorno ponašanje učenika osnovnoškolskog uzrasta s posebnim osvrtom na leksiku i semantiku*, Naučna knjiga, Beograd.
72. Vasić, S. (1977) Govor u razredu. Institut za pedagoška istraživanja, Beograd.
73. Vasić, S. (2007) Azbučno frekvencijski rečnik, Beograd.
74. Wesche, M., Paribakht, S. (2000) Reading-based exercises in second language vocabulary learning: An introspective study. *The Modern Language Journal*, 84, 196-213.
75. Woods, A., Fletcher, P., Hughes, A. (1986) Statistics in language studies, Cambridge University Press.

4. Циљеви и хипотезе истраживања

Циљеви предложеног истраживања јесу:

- утврдити обим општег и академског вокабулара средњошколаца;
- пратити линију развоја вокабулара на средњошколском узрасту;
- утврдити индивидуалне разлике у обиму вокабулара;

- извести педагошке импликације о примени добијених резултата.

Хипотезе

Кандидаткиња полази од претпоставки:

- да је вокабулар појединца подложан сталним променама које је могуће пратити;
- да се развој вокабулара уопште, као и појединих димензија које га одређују може измерити;
- да између средњошколаца различитог узраста постоје разлике у обиму општег и академског речника;
- да разлике постоје и између ученика који похађају различите врсте средњих школа;
- да ширина (обим) и дубина (богатство) лексичког знања значајно утичу на академски успех средњошколаца.

5. Очекивани резултати

Кандидаткиња сматра да ће предложено истраживање допринети:

- сагледавању ширине (обима) и дубине (степена познавања лексема) рецептивног речника средњошколаца;
- одређивању степена индивидуалних разлика у ширини и дубини вокабулара;
- успостављању стандарда лексичког знања на средњошколском узрасту;
- стицању нових сазнања о развоју вокабулара и чиниоцима који га детерминишу.

6. План рада

Истраживање ће се обавити по следећим главним етапама:

- припрема (израда) мерних инструмената;
- извођење пилот-истраживања;
- извођење истраживања којим се проверава познавање академског вокабулара испитаника
- извођење истраживања којим се проверава познавање општег вокабулара испитаника
- статистичка обрада података.

7. Методе истраживања

Предложено истраживање биће емпиријског карактера и у целости ће се заснивати на подацима који ће бити прикупљени током пилот- и главне фазе истраживања. Испитаници у истраживању биће ученици од првог до четвртог разреда гимназије општег типа и филолошке гимназије.

VII. ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

На основу наведених података о кандидату, Комисија констатује да је мр Биљана Бранић Латиновић подобна за израду докторске дисертације.

На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује да је предложена тема подобна за израду докторске дисертације у области опште лингвистике.

На основу наведених података о предложеном ментору, Комисија констатује да је др Јасмина Московљевић Поповић подобна за ментора предложене докторске дисертације.

На основу изнетог, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да донесе позитивне оцене о подобности кандидаткиње, мр Биљане Бранић Латиновић, и предложене теме докторске дисертације *„Општи и академски вокабулар на средњошколском узрасту“*, а да се за ментора именује др Јасмина Московљевић Поповић, ванредни професор Филолошког факултета Универзитета у Београду.

_____

др Јасмина Московљевић Поповић, ванр. проф.

_____

др Весна Половина, ред. проф.

_____

др Зорка Кашић, ред. проф.